

Píše Martin Dekarli

(E*forum, 08. 02. 2017)

V roce 2015 jsme si připomněli jubileum šesti set let od smrti nejvýznamnějšího českého náboženského reformátora mistra Jana Husa († 1415). Zvýšený zájem o osobnost tohoto největšího z betlémských kazatelů přinesl výroční klasobraní nejenom v podobě řady českých i zahraničních odborných monografií, anglického kompendia *A Companion to Jan Hus* (eds. František Šmahel a Ota Pavlíček, Leiden, Brill 2015), několika sborníků, populárních brožurek či dokonce komiksů, ale též v podobě několika moderních českých překladů Husových děl, určených odborné veřejnosti i širší čtenářské obci. Ze (staro)nových překladů je třeba zmínit jednak částečně upravený výbor z nejvýznamnějších dopisů Jana Husa, převzatý z více jak šest dekád staré edice Bohumila Ryby (*Sto listů M. Jana Husi*, Praha, J. Laichter 1949, s. 146–249) a zařazený do přílohy druhého vydání knihy Františka Šmahela *Hranice pravdy* (Praha, Argo 2015, s. 161–263), jednak první moderní překlad jednoho z Husových polemických pojednání z roku 1410 souvisejícího s obranou dědictví Johna Wyclifa na pražské univerzitě, který k vydání připravil teolog Martin Wernisch (*Mistr Jan Hus, Knihy kacířů se mají číst*, Praha, Kalich 2015). Patrně nejzdařilejší i nejvýznamnější počín na překladatelském poli ovšem představuje překladový výbor z Husových latinských kázání, polemických textů a promočních promluv **Mistr Jan Hus v polemice a za katedrou** (Brno, Masarykova univerzita 2015) od brněnských klasických filoložek Jany Nechutové a Jany Fuchsové.

Autorky, vedené ambicí oslovit nejenom odborníky, nýbrž i širší laickou veřejnost, pro překlad zvolily žánrově velmi rozmanité texty betlémského kazatele určené různorodému publiku. A nutno říct, že jejich záměry i cíle se podařilo zcela naplnit. Velmi citlivý a čtivý výběr představuje slavného českého reformátora nejenom v tradičně známých rolích moralistního kazatele a ostrého polemika, nýbrž zároveň ukazuje také jeho doposud méně známé tváře, kupř. starostlivého učitele či bodrého i velmi vtipného společníka, kterému není cizí smysl pro humor.

První skupina přeložených textů kazatelských a polemických zahrnuje jednak první český moderní překlad Husova velmi důležitého kázání o církvi na evangelijní verš Mt 20,4 (známého pod titulem *Jděte i vy na mou vinici*), jednak jeho pět dílčích polemických pojednání z bouřlivých let 1410–1412 *Traktát o třech pochybnostech*, *Proti Johnu Stokesovi*, *Stručné poučení o odpustcích*, *Proti křížové výpravě* a *Leták proti odpustkům*. Druhá skupina překladů pak ukazuje zcela jiného Jana Husa, než jak je obvykle znám v obecném povědomí. Celkem šest Husových promočních proslovů, pronesených při bakalářských promociích či mistrovských inceptích mezi roky 1398–1410, umožňuje čtenářům poznat slavného českého reformátora jako

autentickou osobnost z masa a kostí, např. jako chápajícího i kárajícího učitele nebo jako o něco málo staršího přítele, kterému nejsou cizí ani všední lidské starosti o počasí, případně jako člověka majícího pozoruhodný cit pro detail a ojediněle vyvinutý smysl pro nadsázku, vtip nebo černý humor.

Překladatelky ve stručné, ovšem poměrně hutné předmluvě zdařilým způsobem představily dějiny recepce Husových spisů i dosavadní vydavatelskou činnost ediční řady *Magistri Johannis Hus Opera omnia*. Upozornily také na některé obtíže spojené s převodem středověkých textů do současného jazyka i moderního myšlení, jež vyplývají z jejich specifických vlastností, jako je např. značně zformalizovaná až rigidní podoba latinského originálu (viz časté opakování slov či slovních spojení), hojné odvolávání se na autority apod. Všem těmto nástrahám se tandemu brněnských filoložek podařilo vyhnout a obdivuhodným způsobem dokázaly překlenout časovou propast několika staletí mezi Husovými texty a naší současností. Díky použití překladatelské metody funkční a dynamické ekvivalence přeložené texty udržely soudržnost s původními latinskými originály a zároveň jim nechybí potřebná srozumitelnost pro současné čtenáře. Zvláště je třeba ocenit snahu překladatelek o vyhledání všech relevantních a Husem citovaných zdrojů autorit, obzvláště ze souboru latinských překladů Aristotelových děl (*Aristoteles Latinus*) či jiných kompendií nebo florilegií (*Auctoritates Aristotelis*), čímž nám umožnily nahlédnout do literární dílny největšího z betlémských kazatelů. Součástí knihy je též obrazová příloha, jež obsahuje několik reprodukcí autentických zápisů z pražských bakalářských či magisterských promocií, další překlady či prepisy některých listin a v neposlední řadě velmi podrobný seznam literatury. Soubor nových českých překladů několika Husových latinských kázání, polemických textů i promočních promluv od autorské dvojice Jany Nechutové a Jany Fuchsové si oprávněně zaslouží pozornost všech zájemců o literární díla naší minulosti.

Text vznikl díky laskavé podpoře GA ČR – grant č. 17-08410Y.

Mistr Jan Hus v polemice a za katedrou, přel. Jana Nechutová a Jana Fuksová, Brno, Masarykova univerzita, 2015, 122 s.

www.ipsl.cz